

Školitelský posudek

Štěpán Čadek: *Působnost Sekretariátu pro věci církevní ve vybraných církevních úsecích v regionech ČSR v době normalizace.* Diplomová práce, počítačový výtisk, Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav českých dějin. Praha 2008, 365 s. včetně příloh.

Práce Štěpána Čadka se týká činnosti krajských a okresních církevních tajemníků v období normalizace. Autor pečlivě prostudoval zápisy z porad krajských a okresních církevních tajemníků a další související materiály, kterou jsou uloženy v Národním archívu České republiky v Praze, Státním oblastním archívu v Plzni a Státním okresním archívu v Tachově.

Práce je rozdělena na předmluvu, úvod, tři části, které se dále dělí na jednotlivé kapitoly, závěr a obsáhlé přílohy (s. 285-362). V úvodu autor nejprve řeší některé teologické a filozofické otázky a podává přehled proticírkevní politiky KSČ po roce 1948. Všímá si vzniku režimistické organizace Mírové hnutí katolického duchovenstva, zmírnění proticírkevních opatření v šedesátých letech, pokusu o obnovu církví v letech 1968-1969 a nových proticírkevních opatření na počátku sedmdesátých let včetně zřízení nové prorežimní organizace – Sdružení katolického duchovenstva *Pacem in terris*. Zároveň ukazuje na změnu politiky Vatikánu vůči komunismu po nástupu polského papeže Jana Pavla II., který účast duchovních v SKD *Pacem in terris* zakázal. Hlavní pozornost je věnována instituci církevních tajemníků a genezi jejich funkce v souvislosti se zrušením Státního úřadu pro věci církevní a přenesení problematiky církevního dozoru na ministerstvo kultury.

Část první je věnována poradám církevních tajemníků v letech 1968-1989. Autor podává genezi této funkce a všímá si zejména osoby dr. Hrůzy, který funkci vedoucího sekretariátu pro věci církevní zastával před rokem 1968 i za normalizace. Hrůza patřil k neostaliniistům, kteří se osobně angažovali v potlačování vlivu církve. Tím se lišil od

relativně liberální dr. Kadlecové, která tuto funkci zastávala v letech 1968-1969 a byla k církvím podstatně vstřícnější.

Část druhá podává obsahy porad okresních církevních tajemníků podle jednotlivých krajů České republiky. Materiál je však neúplný, proto časový rozsah není všude stejný.

Třetí část obsahuje sondu do regionu. Podává přehled církevní, či spíše proticírkevní politiky státu na území jednoho okresu, konkrétně příhraničního okresu Tachov. Ze zápisů vyplývá, na co kladla státní správa ve svém proticírkevním boji důraz. Činnost církví měla být neustále omezována jak pokud jde rozsah církevních aktivit, tak zejména aktivit směřujících k laikům (poutě, výuka náboženství na školách, duchovní cvičení, účast duchovních v občanském životě). Stát se snažil podobně jako v padesátých letech nahradit církevní obřady civilními, o které se staraly sbory pro občanské záležitosti při národních výborech. Důsledná kontrola finančního hospodaření každé farnosti ze strany církevních tajemníků znemožňovala včasné opravy kostelů, far apod. Církevní tajemníci se také starali o to, aby farnosti pokud možno nepřijímaly dary ze zahraničí, nenavazovaly kontakty se zahraničím a nesnažily se o opravy far a kostelů svépomocí farníků. Všemocným nástrojem proti neposlušným duchovním v ruce státní správy byla možnost udělení či odebrání souhlasu s výkonem duchovenské činnosti.

Přílohy obsahují tabulky, podávající přehled o poklesu religiozity, která byla zkoumána především z hlediska početnosti účasti na bohoslužbách a přihlašování dětí na výuku náboženství ve školách.

Práce je napsána na základě primárního archivního materiálu. Znalost odborné literatury je na dobré úrovni. Věcné chyby jsem v práci nenašel.

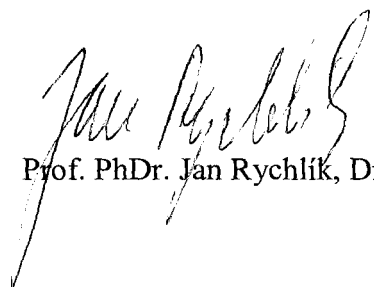
Určité výhrady mám ke jazyku práce, který podle mého názoru není příliš vhodný pro vědeckou práci. Své výhrady ke stylu jsem p. Čadkovi sdělil. Domnívám se také, že v textu

jsou zbytečně často používány uvozovky, které posilují ironizující styl. Uznávám však, že styl je záležitostí každého autora a proto jej i v případě p. Čadka respektuji.

Závěr:

Práce je napsána na dobré úrovni. Doporučuji ji přijmout k obhajobě.

V Praze, 11. srpna 2008

Prof. PhDr. Jan Rychlík, DrSc.